beeld: Kristien Harmsen

Dorothé van Slooten
is: gezondheidswetenschapper en senior stafmedewerker Vroege Psychose en Innovatie bij Kenniscentrum Phrenos

Widel van Son
is: klinisch psycholoog bij het VIP-team van GGNet in Apeldoorn, lid van de Commissie Netwerk Vroege Psychose en voorzitter van de werkgroep Rijgeschiktheid bij Psychose.

Philippe Delespaul
is: klinisch psycholoog, bijzonder hoogleraar Zorginnovaties in de GGZ aan de Universiteit Maastricht, programmaleider Integrale Zorg bij Mondriaan en lid van de werkgroep Herziening Adviesnota Rijgeschiktheid bij Psychose

Adviesnota Rijgeschiktheid bij Psychose open voor commentaar

Er is sprake van een breed ervaren onvrede bij psychiaters en andere behandelaars over de huidige overheidsregeling met betrekking tot rijgeschiktheid bij psychose. Daarom kreeg een brede werkgroep in juni 2016 de opdracht van de NVvP om de huidige Adviesnota *Rijgeschiktheid bij stemmingsstoornissen, ADHD en schizofrenie en psychose* uit 2014 te herzien voor het psychosegedeelte. Hoewel op grond van de Adviesnota de aangepaste *Regeling eisen rijgeschiktheid* onlangs werd gepubliceerd in *de Staatscourant*, was de NVvP in samenspraak met het Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (CBR) van oordeel dat deze herziening op zijn plaats was. De adviezen uit 2014 waren gebaseerd op een literatuuronderzoek tot 2009 en op inzichten van experts van bijna een decennium geleden. Sindsdien is er veel veranderd.

De werkgroep hanteerde dan ook enkele fundamenteel nieuwe uitgangspunten.
Ten eerste sluit de nieuwe versie aan bij de bestaande evidentie dat psychotische kwetsbaarheid enorm verschilt tussen personen en binnen een persoon over de tijd. Een regeling die uitgaat van groepsgemiddelden en deze toepast op elk individu uit de groep, is daarom niet aanvaardbaar. Een regeling die uitgaat van een momentopname en op basis hiervan rijgeschiktheid beoordeelt voor termijnen van maanden, jaren of zelfs voor altijd, is evenmin aanvaardbaar.
Ten tweede is de bestaande praktijk in strijd met de Universele Rechten van de Mens, in 2017 geratificeerd door de Nederlandse overheid. De overheid krijgt hierin de verantwoordelijkheid om de participatie van elk individu met een handicap mogelijk te maken. Risico's die aan een groep worden toegedicht, kunnen niet zonder meer toegepast worden op elk individu.

In de herziening van de Adviesnota gaan we niet uit van symptomen, maar van gezondheidsvaardigheden. Immers, niet de aanwezigheid van bepaalde symptomen bepaalt de mate waarin men rijgeschikt is, maar de manier waarop mensen hierop anticiperen en hiermee omgaan. In relatie tot rijgeschiktheid verwijzen gezondheidsvaardigheden naar de mate van zelfreflectie op toename van symptomen, tijdige herkenning daarvan, de invloed van symptomen op rijgeschiktheid en de consequenties die de chauffeur hieraan verbindt voor het rijgedrag. Inzet van een signaleringsplan met betrekking tot rijgeschiktheid is van belang, maar ook ondersteuning vanuit het sociaal netwerk van de cliënt kan een rol spelen.

Voor de gehele groep geldende termijnen waarin men niet mag rijden, worden niet ondersteund door evidentie, zijn binnen de huidige dimensionale en gepersonaliseerde benadering niet meer passend, noch sluiten ze aan bij de participatiemaatschappij, waarin mobiliteit vaak samenhangt met (maatschappelijk) herstel en het vervullen van (vrijwilligers)werk. De bestaande regeling voor bestuurders met een psychotische kwetsbaarheid legt onnodige beperkingen op. Een meer individuele beoordeling biedt meer mogelijkheden om rijgeschiktheid en verkeersveiligheid te bepalen.

De *Herziening Adviesnota Rijgeschiktheid bij Psychose* biedt handvatten aan behandelaar, cliënt en naaste om rijgeschiktheid in de behandelrelatie te bespreken. Hoewel de cliënt verantwoordelijk blijft voor zijn eigen rijgedrag, heeft de behandelaar de plicht dit thema op een goede manier te bespreken. De *Herziening Adviesnota* gaat in op handvatten voor het gesprek, de rolverdeling bij het bepalen van rijgeschiktheid en de formele procedure om een rijbewijs aan te vragen, te verlengen of opnieuw te verkrijgen na inbeslagname. Bewustwording van het thema veilige verkeersdeelname bij alle partijen is daarbij een eerste stap.

De *Herziening Adviesnota Rijgeschiktheid bij Psychose* wordt deze maand opengesteld voor de commentaarronde. Reageren kan via het NVvP Ledennet tot februari 2018. ←

De referenties bij dit artikel vindt u bij de online versie op www.depsychiater.nl.